

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

✓ จากอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ท้องถิ่นหรือชุมชนใดที่การคมนาคมเข้าไปถึงย่อมนำความเจริญเข้าไปสู่ และยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการดำเนินชีวิต การคมนาคมจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา การมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกรวดเร็วและทั่วถึงกัน การมีระบบการขนส่งที่ดีและเพียงพอ กับความต้องการ ย่อมมีส่วนช่วยสนับสนุนให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ✓

การขนส่งทางรถไฟสดเป็นการคมนาคมทางบกที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติทางหนึ่ง เป็นกิจการสาธารณูปโภคที่มุ่งให้บริการเกี่ยวกับการขนส่งสินค้าและผู้โดยสาร เป็นระบบการขนส่งหลักของการขนส่งทางบกภายในประเทศที่รัฐบาลควรจะทำให้ความสนใจเป็นพิเศษ แม้ว่าในระยะเริ่มดำเนินการก่อตั้งแรก ๆ จะมีการอนุมัติสัมปทานให้เอกชนดำเนินการ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระกิจของรัฐบาล แต่ในระยะต่อมารัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของกิจการรถไฟว่า ถ้าให้เอกชนดำเนินการแต่เพียงลำพังแล้ว เมื่อเกิดภาวะสงครามขึ้น รัฐบาลอาจเสียผลประโยชน์อันควรซึ่งจะได้จากการดำเนินการรถไฟก็เป็นได้

กิจการรถไฟเริ่มมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2433 เดิมเป็นกรรมรถไฟขึ้นอยู่ในสังกัดกระทรวงโยธาธิการ ต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนแปลงฐานะมาเป็นรัฐวิสาหกิจ การรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นกิจการสาธารณูปโภคซึ่งนอกจากจะมุ่งทางด้านบริการแล้ว ควรจะมีผลกำไรจากการดำเนินงานด้วย เพื่อขยายการลงทุนต่อไป ตั้งแต่การรถไฟฯ ได้แยกตัวเองเป็นรัฐวิสาหกิจเมื่อ พ.ศ. 2494 กิจการรถไฟเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นอันดับ มีกำไรมาตลอด เริ่มประสพกับการขาดทุนเป็นครั้งแรกระหว่าง พ.ศ. 2517 - พ.ศ. 2519 จาก พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2521 กิจการพอจะมีกำไรอยู่บ้างและนับแต่ พ.ศ. 2522 เป็นต้นมากิจการต้องประสบกับการขาดทุนอีกครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลกำไร (ขาดทุน) สุทธิจากการดำเนินงาน ของการรถไฟแห่งประเทศไทย ปีงบประมาณ 2516-2524

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	กำไร (ขาดทุน) สุทธิจากการดำเนินงาน
2516	75.5
2517	(104.7)
2518	(292.4)
2519	(198.0)
2520	22.3
2521	57.5
2522	(73.4)
2523	(280.5)
2524	(480.7)

ที่มา : การรถไฟแห่งประเทศไทย

สาเหตุที่ทำให้การรถไฟแห่งประเทศไทยต้องประสบกับภาวะการขาดทุนอาจะจะมีอยู่หลายประการด้วยกัน เช่น

- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าวัสดุอุปกรณ์ และค่าแรงซึ่งเป็นรายจ่ายที่สำคัญในการดำเนินงานได้มีการปรับราคาขึ้นไปมาก จนทำให้มีรายจ่ายสูงกว่ารายได้
- การกำหนดอัตราค่าโดยสารและค่าระวางไม่สัมพันธ์กับต้นทุน
- การจัดการด้านการขนส่งยังไม่ดีพอ

สำหรับการศึกษาวิจัยนี้ จะมุ่งศึกษาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการในด้านการขนส่งผู้โดยสารเป็นสำคัญ โดยจะจำกัดขอบเขตการศึกษาวิเคราะห์เฉพาะเรื่องของการให้บริการว่าได้มีการจัดการที่ดีพอหรือไม่ บริการที่จัดขึ้นนั้นได้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในความรับ

ผิดชอบของหน่วยงานใด และได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไรบ้างพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางแก่การรถไฟแห่งประเทศไทยในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

✓ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงโครงสร้างและการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนในการจัดการด้านการขนส่งผู้โดยสารของการรถไฟแห่งประเทศไทย
2. ศึกษาถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและป้ลจจุบัน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2520 - 2524
3. ศึกษาหาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

✓ ขอบเขตของการศึกษา

การดำเนินงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย ได้ให้บริการด้านการขนส่งแก่ประชาชน 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การขนส่งผู้โดยสาร *Mr. ใ้ นร. ของตัว ล่วงหน้า*
2. การขนส่งสินค้า

การศึกษานี้ได้มุ่งศึกษาทางด้านการขนส่งผู้โดยสาร ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่ของการรถไฟแห่งประเทศไทย โดยศึกษาในด้านของการจัดการในด้านบริการขนส่งผู้โดยสารซึ่งมีเนื้อหา ประกอบด้วย 5 บท ดังนี้คือ

- บทที่ 1. บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา วิธีการศึกษาค้นคว้า วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา คำนิยามที่ใช้ในการศึกษาและอุปสรรคในการวิจัย
- บทที่ 2. ประวัติเกี่ยวกับการรถไฟแห่งประเทศไทย กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของการรถไฟแห่งประเทศไทย วัตถุประสงค์และนโยบาย ระบบการบริหารงานและการจัดสายงาน หน้าที่หลักและความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน และการดำเนินงานที่ผ่านมา
- บทที่ 3. การจัดการในด้านบริการขนส่งผู้โดยสารของการรถไฟแห่งประเทศไทย กล่าวถึงหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งผู้โดยสาร การดำเนินงานในการให้บริการด้านการขนส่งผู้โดยสาร

- บทที่ 4 วิเคราะห์ผลการศึกษาและปัญหา กล่าวถึงปัญหาจากประชาชนผู้ใช้บริการและ ปัญหาจากภายในของการรถไฟแห่งประเทศไทย

- บทที่ 5. เป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะ

โดยข้อมูลทางด้านตัวเลขและอื่น ๆ ของการรถไฟแห่งประเทศไทย จะทำการศึกษาย้อนหลัง 5 ปี คือปีงบประมาณ 2520, 2521, 2522, 2523 และ 2524 (30 กันยายน พ.ศ. 2524)

วิธีการศึกษาค้นคว้า

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ มีที่มาของข้อมูลดังนี้คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จาก

1.1 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับบริหารที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการให้บริการขนส่งผู้โดยสารของการรถไฟแห่งประเทศไทย

1.2 การออกแบบสอบถามจากผู้ใช้บริการของการรถไฟแห่งประเทศไทย บนขบวนรถโดยสารต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จาก

2.1 หนังสือ วารสาร บทความ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรถไฟแห่งประเทศไทย ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน

2.2 สถิติ ข้อมูล และเอกสารโรเนียวที่บันทึกโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย

2.3 พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2494

วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยนี้ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 400 ตัวอย่าง เนื่องจากเวลาจำกัด

2. การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เป็นการคัดเลือกตัวอย่างที่คำนึงถึงความน่าจะเป็น โดยการแบ่งประชากรที่จะศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ โดย

ข้อมูลที่อยู่ในแต่ละกลุ่มจะต้องมีลักษณะคล้ายกันมากที่สุด¹ กล่าวคือ แบ่งประชากรที่จะทำการเลือกตัวอย่างออกเป็น 4 สาย ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ ได้แก่สายเหนือ สายตะวันออกเฉียงเหนือ สายใต้ และสายตะวันออก ซึ่งในแต่ละสายก็จะมีแบบของการใช้บริการแตกต่างกันออกไป

3. การเลือกตัวอย่างตามระยะเวลา (Time Series) โดยการเรียงชวชนรถโดยสารในแต่ละสายตามประเภทรถด่วน รถเร็ว รถธรรมดาตามลำดับเวลาที่ออกจากสถานีกรุงเทพฯ และธนบุรี เพื่อให้จำนวนตัวอย่างได้มีการกระจายมากที่สุด โดยให้จำนวนตัวอย่างตกลอยชวชนละไม่เกิน 20 ตัวอย่าง ถ้ารถด่วน รถเร็ว หรือรถธรรมดา มีหลายชวชนก็จะสุ่มตัวอย่างแบบชวชนวันชวชน เนื่องจากจำนวนผู้สัมภาษณ์และเวลาจำกัดจึงไม่สามารถที่จะทำการวิจัยทุกชวชนได้

4. การเลือกตัวอย่างแบบอาศัยความสะดวก (Convenience Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างที่ไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น แต่อาศัยความสะดวกต่อการศึกษา ตัวอย่างที่เลือกนี้อาจเป็นตัวแทนของประชากรได้² กล่าวคือ การเลือกตัวอย่างตามสายการโดยสารแต่ละสายนั้น เมื่อพบผู้ใดบนชวชนรถก็จะทำการแจกแบบสอบถามให้กรอกความคิดเห็น โดยไม่จำกัดเพศ หรืออายุแต่อย่างใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ดร.นราศรี ไหววณิยกุล, ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ (กรุงเทพมหานคร : คณะพาณิชย-
ศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 99.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 97.

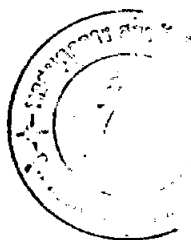
จำนวนตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยใช้จำนวนผู้โดยสารในปี พ.ศ. 2524 เป็นตัวกำหนดตัวอย่างในแต่ละสายการบินทั้งหมด 4 สาย ได้แก่

	<u>จำนวนผู้โดยสาร (ล้านคน)</u>	<u>คิดเป็นร้อยละ</u>	<u>จำนวนตัวอย่าง</u>
สายเหนือ	28.2	35.78	143
สายตะวันออกเฉียงเหนือ	19.5	24.75	99
สายใต้	23.9	30.33	121
สายตะวันออก	<u>7.2</u>	<u>9.14</u>	<u>37</u>
รวม	<u>78.8</u>	<u>100.00</u>	<u>400</u>

เพื่อให้จำนวนตัวอย่างที่ได้มา เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรมากที่สุด และเกิดความเอนเอียงในการวิจัยน้อยที่สุด จึงกระจายจำนวนตัวอย่างตามประเภทของรถเป็นขบวนรถด่วน ขบวนรถเร็ว และขบวนรถธรรมดา (รถดีเซลราง) ดังนี้

	<u>จำนวนผู้โดยสาร (ล้านคน)</u>	<u>คิดเป็นร้อยละ</u>	<u>จำนวนตัวอย่าง</u>
ขบวนรถด่วน	2.0	2.61	10
ขบวนรถเร็ว	8.5	10.77	43
ขบวนรถธรรมดา	<u>68.3</u>	<u>86.62</u>	<u>347</u>
	<u>78.8</u>	<u>100.00</u>	<u>400</u>

จะเห็นได้ว่าจำนวนตัวอย่างมาจากขบวนรถด่วนและรถเร็วรวมแล้ว 13.38% เท่านั้น ซึ่งเป็นอัตราที่น้อยมากเมื่อเทียบกับผลของการหารายได้ กล่าวคือรายได้ค่าโดยสาร 60% มาจากการเดินขบวนรถด่วนและรถเร็ว และเมื่อกระจายข้อมูลจากขบวนรถตามชั้นการโดยสาร จะทำให้จำนวนตัวอย่างจากชั้น 1 และชั้น 2 มีจำนวนน้อยมากดังนี้

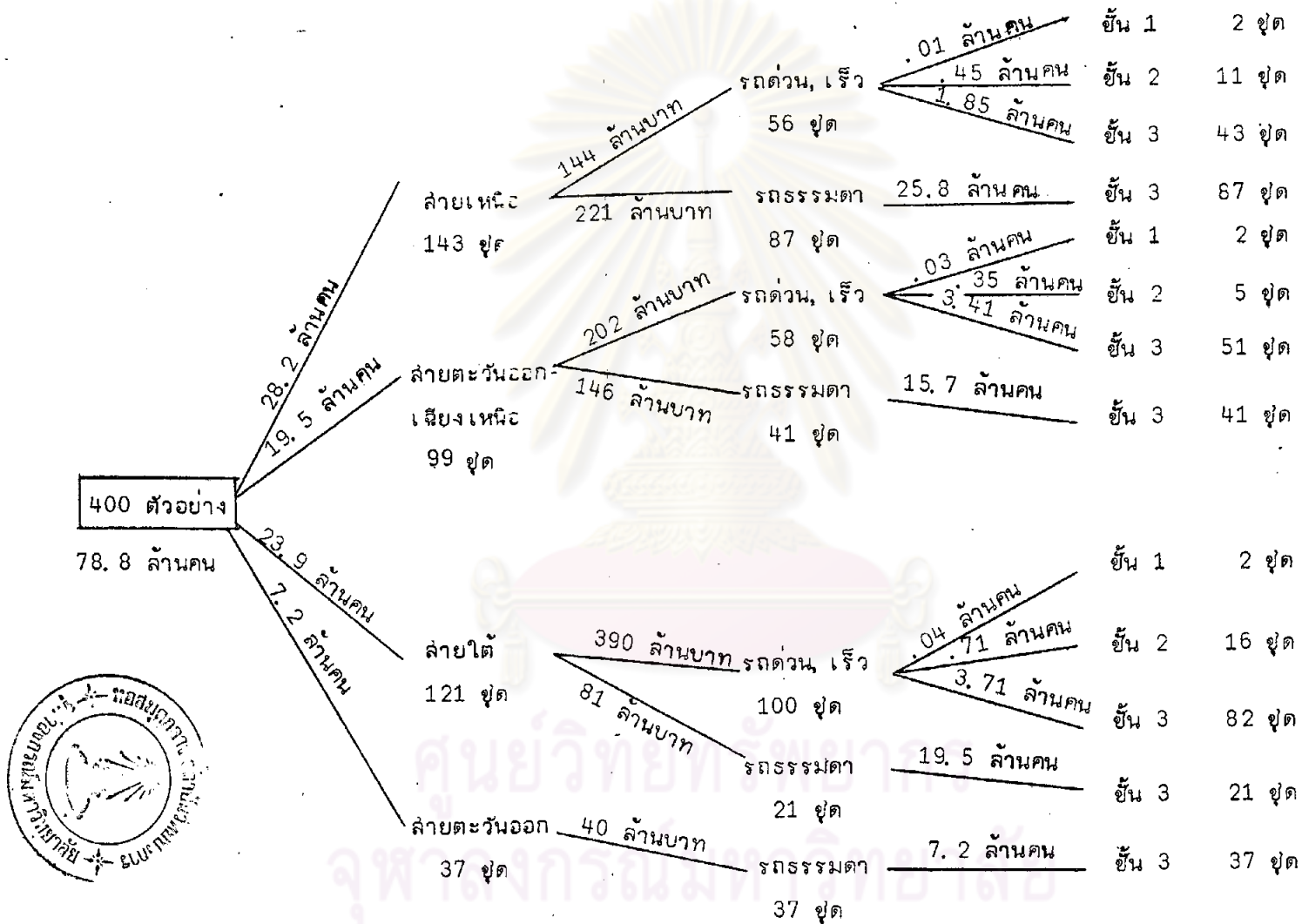
	<u>จำนวนผู้โดยสาร</u> (ล้านคน)	<u>คิดเป็นร้อยละ</u>	<u>จำนวนตัวอย่าง</u>
ขบวนรถด่วน - ชั้น 1	0.08	0.10	1
ชั้น 2	0.92	1.17	5
ชั้น 3	1.06	1.34	5
ขบวนรถเร็ว - ชั้น 2	0.58	0.74	3
ชั้น 3	7.91	10.03	40
ขบวนรถธรรมดา - ชั้น 2	0.14	0.18	1
ชั้น 3	<u>68.13</u>	<u>86.44</u>	<u>345</u>
	<u>78.82</u>	<u>100.00</u>	<u>400</u>

จะเห็นได้ว่าจำนวนตัวอย่างจากชั้น 1 ชั้น 2 และชั้น 3 มีจำนวน 1 ตัวอย่าง 9 ตัวอย่าง และ 390 ตัวอย่าง ตามลำดับ ซึ่งจำนวนตัวอย่างในชั้น 1 และ 2 มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์และสรุปผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้จำนวนรายได้จากค่าโดยสารเป็นตัวกำหนดจำนวนตัวอย่างในแต่ละขบวนรถดังนี้

	<u>รายได้ค่าโดยสาร</u> (ล้านบาท)	<u>คิดเป็นร้อยละ</u>	<u>จำนวนตัวอย่าง</u>
ขบวนรถด่วน	237.8	19.42	78
ขบวนรถเร็ว	498.2	40.68	163
ขบวนรถธรรมดา	<u>488.7</u>	<u>39.90</u>	<u>159</u>
	<u>1,224.7</u>	<u>100.00</u>	<u>400</u>

จากจำนวนตัวอย่างในแต่ละขบวนรถ ได้กระจายออกตามชั้นที่นั่งโดยสาร โดยใช้จำนวนผู้โดยสารในแต่ละชั้นเป็นตัวกำหนดตัวอย่าง เนื่องจากในขบวนรถธรรมดา มีจำนวนผู้โดยสารชั้น 2 น้อยมาก เพียง 0.18% จึงกำหนดให้ตัวอย่างในขบวนรถธรรมดาเป็นตัวอย่างของชั้น 3 ทั้งหมด ดังแสดงการกระจายของตัวอย่างในรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงขั้นตอนการแจกแจงการสุ่มตัวอย่าง

จำนวนตัวอย่างในชั้นที่ 1 ของแต่ละสายจะได้สายละ 1 ตัวอย่าง ซึ่งไม่สามารถทำการวิเคราะห์ได้ จึงให้จำนวนตัวอย่างในแต่ละสายเพิ่มเป็นสายละ 2 ตัวอย่าง ดังนั้นการกระจายตัวอย่างตามที่หนึ่งผู้โดยสารจะเป็นดังนี้

	<u>จำนวนตัวอย่าง</u>	<u>คิดเป็นร้อยละ</u>
ชั้นที่ 1	6	1.50
ชั้นที่ 2	32	8.00
ชั้นที่ 3	<u>362</u>	<u>90.50</u>
	<u>400</u>	<u>100.00</u>

ในแต่ละประเภทรถที่ลุ่มตัวอย่างได้นั้นยังมีหลายขบวน จึงได้กระจายจำนวนตัวอย่างให้ตกอยู่ขบวนละไม่เกิน 20 ตัวอย่าง ถ้ารถประเภทไหนมีหลายขบวนก็จะใช้การลุ่มตัวอย่างแบบขบวนเว้นขบวน โดยเรียงลำดับเวลาออกจากสถานีจากน้อยไปมากในแต่ละประเภทดังนี้

สายเหนือ จำนวนตัวอย่าง 143 ตัวอย่าง แยกเป็น

รถด่วน	กรุงเทพฯ-เชียงใหม่	ออกจากกรุงเทพฯเวลา	18.00 น.	จำนวนตัวอย่าง	19 ชุด
รถเร็ว	กรุงเทพฯ-เชียงใหม่	"	15.45 น.	"	19 "
	กรุงเทพฯ-เด่นชัย	"	22.00 น.	"	18 "
	กรุงเทพฯ-คิลาอาสน์	"	6.30 น.	"	- "
รถธรรมดา	กรุงเทพฯ-เด่นชัย	"	8.15 น.	"	13 ชุด
	กรุงเทพฯ-พิษณุโลก	"	9.30 น.	"	- "
	กรุงเทพฯ-ตะพานหิน	"	13.00 น.	"	12 "
	กรุงเทพฯ-คิลาอาสน์	"	18.00 น.	"	- "
	กรุงเทพฯ-พิษณุโลก	"	20.00 น.	"	12 "
รถดีเซลราง	กรุงเทพฯ-ลพบุรี	"	4.30 น.	"	- "
	กรุงเทพฯ-ดอนเมือง	"	5.10 น.	"	13 "
	กรุงเทพฯ-ลพบุรี	"	10.35 น.	"	- "
	กรุงเทพฯ-ลพบุรี	"	11.40 น.	"	13 "
	กรุงเทพฯ-บ้านตาคลี	"	14.15 น.	"	- "

รถดีเซลราง	กรุงเทพฯ-ลพบุรี	ออกจากกรุงเทพฯ เวลา	16.05 น.	จำนวนตัวอย่าง	12 ชุด
	กรุงเทพฯ-บ้านภาชี	"	" 16.30 น.	" - "	
	กรุงเทพฯ-ลพบุรี	"	" 17.20 น.	" 12 "	

สายตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนตัวอย่าง 99 ตัวอย่าง แยกเป็น

รถด่วน	กรุงเทพฯ-อุบลราชธานี	ออกจากกรุงเทพฯ เวลา	20.30 น.	จำนวนตัวอย่าง	10 ชุด
	กรุงเทพฯ-หนองคาย	"	" 21.00 น.	" 10 "	
รถเร็ว	กรุงเทพฯ-หนองคาย	"	" 6.10 น.	" 9 "	
	กรุงเทพฯ-อุบลราชธานี	"	" 6.50 น.	" 9 "	
	กรุงเทพฯ-หนองคาย	"	" 18.30 น.	" 10 "	
	กรุงเทพฯ-อุบลราชธานี	"	" 18.45 น.	" 10 "	
รถธรรมดา	กรุงเทพฯ-อุบลราชธานี	"	" 7.15 น.	" 8 "	
	กรุงเทพฯ-อุบลราชธานี	"	" 15.25 น.	" - "	
	กรุงเทพฯ-อุบลราชธานี	"	" 23.20 น.	" 9 "	
รถดีเซลราง	กรุงเทพฯ-แก่งคอย	"	" 5.30 น.	" - "	
	กรุงเทพฯ-นครราชสีมา	"	" 9.05 น.	" 8 "	
	กรุงเทพฯ-หนองคาย	"	" 9.05 น.	" - "	
	กรุงเทพฯ-สุรินทร์	"	" 12.45 น.	" 8 "	
	กรุงเทพฯ-บัวใหญ่	"	" 12.45 น.	" - "	
	กรุงเทพฯ-แก่งคอย	"	" 16.45 น.	" 8 "	

สายใต้ จำนวนตัวอย่าง 121 ตัวอย่าง แยกเป็น

รถด่วน	กรุงเทพฯ-ยะลา	ออกจากกรุงเทพฯ เวลา	14.30 น.	จำนวนตัวอย่าง	13 ชุด
	กรุงเทพฯ-ปัตเตอร์เวอร์ธ	"	" 16.10 น.	" 13 "	
	กรุงเทพฯ-สุโขทัย	"	" 16.10 น.	" 12 "	
รถเร็ว	ธนบุรี-หาดใหญ่	ออกจากธนบุรี เวลา	10.40 น.	" 13 "	
	กรุงเทพฯ-หาดใหญ่	ออกจากกรุงเทพฯ เวลา	12.10 น.	" 13 "	
	กรุงเทพฯ-นครศรีธรรมราช	"	" 17.30 น.	" 12 "	

รถเร็ว	กรุงเทพฯ-ตราง	ออกจากกรุงเทพฯเวลา	18. 25 น.	จำนวนตัวอย่าง	12 ชุด
	ธนบุรี-สี่โหวง โกลก	ออกจากธนบุรีเวลา	19. 50 น.	"	" 12 "
รถธรรมดา	ธนบุรี-นครปฐม	"	" 10. 15 น.	"	" 4 "
	ธนบุรี-นครปฐม	"	" 13. 30 น.	"	" - "
	ธนบุรี-หนองปลาตอก	"	" 17. 00 น.	"	" 3 "
รถดีเซลราง	ธนบุรี-น้ำตก	"	" 8. 00 น.	"	" - "
	ธนบุรี-ชุมพร	"	" 8. 00 น.	"	" 4 "
	กรุงเทพฯ-หัวหิน	ออกจากกรุงเทพฯเวลา	9. 15 น.	"	" - "
	กรุงเทพฯ-ปรางบุรี	"	" 13. 40 น.	"	" 3 "
	ธนบุรี-น้ำตก	ออกจากธนบุรีเวลา	14. 00 น.	"	" - "
	ธนบุรี-ราชบุรี	"	" 18. 00 น.	"	" 3 "
รถรวม	ธนบุรี-น้ำตก	"	" 6. 15 น.	"	" - "
	ธนบุรี-ประจวบคีรีขันธ์	"	" 7. 05 น.	"	" 4 "
	ธนบุรี-สุพรรณบุรี	"	" 12. 40 น.	"	" - "

สายตะวันออก จำนวนตัวอย่าง 37 ตัวอย่าง แยกเป็น

รถธรรมดา	กรุงเทพฯ-กบินทร์บุรี	ออกจากกรุงเทพฯเวลา	8. 00 น.	จำนวนตัวอย่าง	5 ชุด
	กรุงเทพฯ-แปดริ้ว	"	" 17. 00 น.	"	" 5 "
รถดีเซลราง	กรุงเทพฯ-อรัญประเทศ	"	" 6. 00 น.	"	" - "
	กรุงเทพฯ-แปดริ้ว	"	" 7. 00 น.	"	" 6 "
	กรุงเทพฯ-ปราจีนบุรี	"	" 9. 45 น.	"	" - "
	กรุงเทพฯ-แปดริ้ว	"	" 10. 45 น.	"	" 5 "
	กรุงเทพฯ-อรัญประเทศ	"	" 13. 10 น.	"	" - "
	กรุงเทพฯ-อรัญประเทศ	"	" 14. 25 น.	"	" 5 "
	กรุงเทพฯ-แปดริ้ว	"	" 14. 50 น.	"	" - "
	กรุงเทพฯ-ปราจีนบุรี	"	" 17. 25 น.	"	" 5 "
รถรวม	กรุงเทพฯ-อรัญประเทศ	"	" 11. 20 น.	"	" 6 "

ก่อนการเก็บข้อมูลในสนามจริง ๆ ได้มีการทดสอบแบบสอบถาม (Pre Test) กับ ประชาชนผู้ใช้บริการที่สถานีรถไฟหัวลำโพงจำนวน 20 ชุด เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแบบสอบถามให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเก็บข้อมูลในสนาม ทำการเก็บข้อมูลเฉพาะขบวนรถที่ออกจาก กรุงเทพฯและธนบุรีที่สถานีรถไฟหัวลำโพงและสถานีรถไฟธนบุรีตามลำดับเท่านั้น โดยการแจกแบบ สอบถามให้แก่ผู้โดยสารที่นั่งอยู่บนขบวนรถที่ลุ่มตัวอย่างได้ ให้กรอกแบบสอบถามเอง แจกก่อน เวลาารถออกประมาณ 40 นาที แบบสอบถามแต่ละชุดจะใช้เวลาในการตอบโดยเฉลี่ยประมาณ 15-25 นาที ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ อัตราส่วน ร้อยละในการวิเคราะห์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานที่ผ่านมาและปัจจุบันของการรถไฟแห่งประเทศไทย
2. ได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งจะ เป็นประโยชน์แก่การรถไฟฯ และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. เป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานด้านการ ให้บริการขนส่งผู้โดยสารของการรถไฟฯ
4. ได้ทราบถึงแนว โน้มความต้องการของผู้ใช้บริการของการรถไฟฯ เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการวางแผนในอนาคต

คำนิยามที่ใช้ในการศึกษา

1. การรถไฟฯ หมายถึง การรถไฟแห่งประเทศไทย
2. รถพ่วง หมายถึง รถสำหรับใช้ในการบรรทุกสินค้า สัมภาระ รับส่งผู้โดยสาร และ อื่น ๆ ซึ่งใช้พ่วงเข้ากับขบวนรถได้
3. รถสินค้า หมายถึง รถพ่วงซึ่งตามปกติใช้ในการบรรทุกสินค้า ตลอดจนสัตว์มีชีวิตด้วย
4. รถโดยสาร หมายถึง รถพ่วงซึ่งใช้ในการบรรทุกผู้โดยสาร
5. รถดีเซลราง หมายถึง รถบรรทุกผู้โดยสารที่มีกำลังขับเคลื่อนอยู่ในตัว โดยทั่วไป 1 ชุดรถดีเซลรางจะประกอบด้วย รถกำลัง 1 คัน และรถพ่วงอีก 1-2 คัน
6. ขบวนรถ หมายถึง รถจักรหนึ่งคันหรือหลายคัน จะมีรถพ่วงด้วยหรือไม่ก็ตาม ซึ่งได้ จัดเดินตามลุ่มที่กำหนดเวลาเดินรถ

7. ขบวนการโดยส่าร หมายถึง ขบวนการซึ่งได้จัดไว้สำหรับรับส่งผู้โดยสาร และบรรทุกสัมภาระของผู้โดยสารด้วย
8. ขบวนการสินค้า หมายถึง ขบวนการที่ได้จัดไว้สำหรับรับส่งสินค้าและสัตว์มีชีวิต
9. ขบวนการรวม หมายถึง ขบวนการซึ่งประกอบด้วยทั้งรถโบกี้โดยสารและรถบรรทุกสินค้าเดินประจำวัน หยุดทุกสถานี ส่วนมากวิ่งในท้องถิ่นหรือระหว่างท้องถิ่น ไม่เสียค่าธรรมเนียมพิเศษ ต้องรอหลังรถเร็วหรือรถด่วน ถ้ามีส่วนหรือยื่นหน้า
10. ขบวนการข่านเมือง หมายถึง ขบวนการซึ่งประกอบด้วยรถโดยสารล้วนหรือรถดีเซลราง เดินรับส่งผู้โดยสารแถบข่านเมืองรอบ ๆ กรุงเทพฯ หยุดตามสถานีที่กำหนดไว้ในตารางเดินรถ มีเดินเป็นประจำทุกวัน ไม่เสียค่าธรรมเนียมพิเศษ
11. ขบวนการธรรมดา หมายถึง ขบวนที่มีรถโบกี้โดยสารล้วน ๆ หยุดตามสถานีที่กำหนดไว้ในตารางเดินรถ เดินเป็นประจำวัน ส่วนมากวิ่งในท้องถิ่นหรือระหว่างท้องถิ่นที่มีเส้นทางไม่ยาวนัก ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษ
12. ขบวนการเร็ว หมายถึง ขบวนที่มีรถโบกี้โดยสารล้วน ๆ ประกอบด้วยรถนั่งและรถนอน เดินระหว่างจังหวัดเป็นประจำทุกวัน หยุดเป็นบางแห่งเฉพาะสถานีที่กำหนดไว้ในตารางเดินรถ ต้องเสียค่าธรรมเนียมรถเร็วคนละ 15 บาท ทุกชั้น
13. ขบวนการด่วน หมายถึง ขบวนที่มีรถโบกี้โดยสารล้วน ๆ ประกอบด้วยรถนอนและรถนั่งธรรมดา หยุดเฉพาะสถานีใหญ่ ๆ หรือชุมทางที่สำคัญ ๆ ที่กำหนดไว้ในตารางเดินรถ ต้องเสียค่าธรรมเนียมรถด่วนคนละ 25 บาท ทุกชั้น
14. กิโลเมตรผู้โดยสาร หมายถึง ระยะทางคิดเป็นกิโลเมตรที่ผู้โดยสารเดินทางจากต้นทางถึงปลายทาง
15. บริภัณฑ์รถไฟ หมายถึง ล้อเลื่อนและอุปกรณ์ส่วนควบทุกชนิด

อุปสรรคในการวิจัย

ในการทำวิจัยนี้ มีอุปสรรคจากการแจกแบบสอบถามให้ประชาชนผู้ใช้บริการตอบ เนื่องจากผู้ใช้บริการบางคนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม แม้จะได้อ่านการอธิบายแล้วก็ตาม นอกจากนี้บางคนเมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วไม่คืนแบบสอบถาม อาจจะเป็นเนื่องมาจากลืมคืนหรือเจตนาไม่คืน